

Maturitní okruhy

český jazyk a literatura

školní rok 2023/2024

Maturitní témata z českého jazyka a literatury

pro školní rok 2023/2024

Maturitní třídy – 4. A, 8. F, 8. G

Znalost a aplikace pravidel českého pravopisu

Slovotvorná a morfologická analýza slovního tvaru

Význam pojmenování

Syntaktická analýza věty jednoduché a souvětí

Porozumění textu i jeho částem

Určení základního charakteru textu a jeho kompozice

Analýza výstavby výpovědi a textu

Porovnání uměleckého a neuměleckého textu (adresát, záměr autora, podtext, kontext)

Orientace v interdisciplinárních souvislostech (schopnost vnímat text z různých oblastí – historie, kultura, doprava, ekonomika)

Zařazení textu do určitého období a prostoru (pojmenování odkazující ke konkrétní době)

Tvorba textu podle zadaných kritérií (téma, útvar, rozsah textu, komunikační situace)

Znalost slohových postupů, útvarů a znaků funkčních stylů

Zvládnutí základních slohových útvarů (vypravování, úvaha, popis, zpráva, referát, formální dopis obsahující charakteristiku, článek s reportážními prvky, článek s prvky fejetonu)

Funkční používání jazykových prostředků v písemném projevu

Uplatňování zásad syntaktické a kompoziční výstavby textu v tvorbě textu

Formulace výpovědi v souladu s jazykovými normami a se zásadami jazykové kultury v psaném i mluveném projevu

Interpretace uměleckého a neuměleckého textu

Analýza uměleckého textu (druh, žánr, téma, motiv, kompozice)

Zasazení výňatku do časoprostoru díla

Aplikace znalosti literární teorie na konkrétní text

Znalost základních literárních žánrů (anekdota, bajka, balada, cestopis, elegie, epigram, epos, fantasy, kaligram, komedie, kronika, legenda, mýtus, novela, óda, pásmo, píseň, poema, pohádka, pověst, povídka, román, sci-fi, sonet, romance, tragédie)

Popis využití jazykových prostředků v literárním díle

Posouzení užití uměleckých prostředků v literárním díle (tropy a figury)

Orientace ve vývoji české a světové literatury:

Charakteristika literárněhistorického kontextu literárního díla

Gymnázium, Praha 9, Litoměřická 726, 190 21

(antika, literatura období středověku, renesance a baroka, klasicismu a osvícenství, preromantismu, romantismu, realismu a naturalismu, tvorba skupiny májovců, ruchovců a lumírovců, tvorba prokletých básníků, období literární moderny (*symbolismus, impresionismus, dekadence*) a české moderny, tvorba generace buřičů, období modernismus a avantgarda (*expresionismus, dadaismus, futurismus, poetismus, surrealismus*), skupina Devětsil, Skupina 42, tvorba „ztracené generace“, existencialismus, socialistický realismus, magický realismus v literatuře, tvorba „beat generation“, absurdní drama, literatura v období postmodernismu)

Seznam 25 přečtených literárních děl

- kritéria:

světová a česká literatura do konce 18. století	- min. 2 literární díla
světová a česká literatura 9. století	- min. 3 literární díla
světová literatura 20. a 21. století	- min. 4 literární díla
česká literatura 20. a 21. století	- min. 5 literárních děl

Z toho:	próza	- min. 2 literární díla
	poezie	- min. 2 literární díla
	drama	- min. 2 literární díla

od jednoho autora max. 2 díla

Světová a česká literatura do konce 18. stol.

- Boccaccio: Dekameron
- Cervantes: Důmyslný rytíř don Quijote de la Mancha
- Diderot: Jeptiška
- Ezop: Bajky
- Euripidés: Médea
- Goethe: Utrpení mladého Werthera
- Goldoni: Sluha dvou pánů
- Machiavelli: Vladař
- Molière: Lakomec, Zdravý nemocný, Tartuffe
- Shakespeare: Romeo a Julie, Hamlet, Zkrocení zlé ženy, Král Lear, Othello, Macbeth, Kupec benátský, Sonety
- Sofokles: Antigona, Král Oidipus
- Vega: Fuente Ovejuna
- Villon: Velký testament

Světová a česká literatura do konce 19. stol.

- Arbes: Svatý Xaverius, Newtonův mozek
- Austenová: Ema, Pýcha a předsudek, Rozum a cit
- Balzac: Otec Goriot, Evženie Grandetová, Lesk a bída kurtizán
- Brontëová, E.: Na Větrné hůrce
- Brontëová, Ch.: Jana Eyrová
- Dickens: David Copperfield, Oliver Twist
- Dostojevskij: Zločin a trest, Idiot, Bratři Karamazovi, Běsi, Zápisky z mrtvého domu
- Dumas st.: Hrabě Monte Christo
- Erben: Kytice
- Flaubert: Paní Bovaryová
- Gogol: Revizor, Večery na samotě u Dikaňky, Mrtvé duše
- Havlíček Borovský: Tyrolské elegie, Král Lávro, Křest sv. Vladimíra
- Hugo: Chrám Matky Boží v Paříži, Bídníci
- Ibsen: Nora
- Jirásek: Lucerna
- Mácha: Máj
- Maupassant: Kulička, Miláček
- Mrštíkové: Maryša
- Němcová: Babička, V zámku a podzámčí, Divá Bára
- Neruda: Balady a romance, Povídky malostranské, Hřbitovní kvítí
- Poe: Havran a jiné básně, Černý kocour a jiné povídky
- Preissova: Její pastorkyňa
- Puškin: Evžen Oněgin, Kapitánská dcera
- Rimbaud: Opilý koráb
- Sienkiewicz: Quo vadis
- Scott: Ivanhoe
- Stoker: Dracula

- Šlejhar: Kuře melancholik
- Tolstoj: Anna Karenina, Dětství, chlapectví, jinošství, Kreutzerova sonáta, Vojna a mír I.
- Turgeněv: Otcové a děti
- Tyl: Strakonický dudák
- Vrchlický: Noc na Karlštejně
- Wilde: Obraz Doriana Graye, Jak je důležité mít Filipa, Strašidlo cantervillské
- Zola: Nana, Zabiják

Světová literatura 20. a 21. století

- Apollinaire: Alkoholy
- Adams: Stopařův průvodce Galaxií 1.
- Backman: Muž jménem Ove
- Beckett: Čekání na Godota
- Burgess: Mechanický pomeranč
- Boyne: Chlapec v pruhovaném pyžamu
- Bradbury: 451 stupňů Fahrenheita, Ilustrovaný muž, Marťanská kronika
- Braine: Místo nahoře
- Brown: Šifra mistra Leonarda
- Bukowski: Poštovní úřad, Všechny řítě světa i ta má, Zápisky starého prasáka
- Bulgakov: Mistr a Markétka, Psí srdce
- Camus: Cizinec
- Capote: Snídaně u Tiffanyho
- Coelho: Alchymista
- Doyle: Pes baskervillský
- Čechov: Višňový sad, Racek
- Doctorow: Ragtime
- Dürrenmatt: Fyzikové
- Eco: Jméno růže
- Ferlinghetti: Lunapark v hlavě
- Feuchtwanger: Ošklivá vévodkyně
- Fitzgerald: Velký Gatsby, Podivuhodný případ Benjaminu Buttona, Něžná je noc
- Flanagan: Hraničářův učeň 1.
- Franková: Deník Anny Frankové
- Ginsberg: Kvílení
- Golding: Pán much
- Green: Hvězdy nám nepřály
- Heller: Hlava XXII
- Hemingway: Stařec a moře, Komu zvoní hrana
- Christiane, F.: My děti ze stanice ZOO
- Christie: Smrt na Nilu, Deset malých černoušků
- Irving: Pravidla moštárny, Svět podle Garpa
- Kafka: Proměna, Proces
- Kepler: Hypnotizér, Stalker
- Kerouac: Na cestě

- Kesey: Vyhodíme ho z kola ven
- King: Zelená míle, Puls, Temná věž
- Lawrence: Milenec lady Chatterleyové
- Leeová: Jako zabít ptáčka
- London: Bílý tesák
- Mann, T.: Mario a kouzelník, Smrt v Benátkách
- Martin: Hra o trůny I.
- Merle: Smrt je mým řemeslem, Malevil
- Moravia: Horalka, Římanka
- Murakami: Norské dřevo
- Nabokov: Lolita
- Nesbø: Sněhulák, Království
- Orwell: Farma zvířat, 1984
- Pratchett: Soudné sestry
- Puzo: Kmotr
- Remarque: Na západní frontě klid, Tři kamarádi, Miluj bližního svého, Nebe nezná vyvolených, Cesta zpátky
- Rolland: Petr a Lucie, Dobrý člověk ještě žije
- Rowlingová: Harry Potter a kámen mudrců
- Sapkowski: Zaklínač – Poslední přání
- Saint-Exupéry: Malý princ, Noční let
- Salinger: Kdo chytá v žitě
- Sartre: Zed'
- Shaw: Pygmalion
- Schlink: Předčítač
- Solženicyn: Jeden den Ivana Děnisoviče
- Steinbeck: O myších a lidech, Hrozný hněvu, Na východ od ráje
- Styron: Sophiina volba
- Tolkien: Společenstvo prstenu, Hobit aneb Cesta tam a zase zpátky
- Williams: Kočka na rozpálené plechové střeše
- Woolfová: Paní Dallowayová

Česká literatura 20. a 21. století

- Balabán: Zeptej se táty
- Bass: Klapzubova jedenáctka, Cirkus Humberto
- Bezruč: Slezské písně
- Dousková: Hrdý Budžes, Oněgin byl Rusák
- Čapek, K.: Bílá nemoc, Matka, R.U.R., Krakatit, Hordubal, Povídky z jedné kapsy, Válka s mloky, Loupežník
- Čapek, J.: Stín kapradiny
- Dyk: Krysař
- Fuks: Spalovač mrtvol, Pan Theodor Mundstock
- Gellner: Po nás ať přijde potopa
- Hanišová: Houbařka
- Hašek: Osudy dobrého vojáka Švejka za světové války

- Havel: Audience, Zahradní slavnost
- Havlíček, J.: Petrolejové lampy
- Hrabal: Obsluhoval jsem anglického krále, Ostře sledované vlaky, Postřižiny, Slavnosti sněženek
- Hrabě: Blues pro bláznivou holku
- Hrubín: Romance pro křídlovku
- Hůlová: Paměť moje babičce, Čechy, země zaslíbená
- Jirotko: Saturnin
- Kaplický: Kladivo na čarodějnice
- Kryl: Knížka Karla Kryla
- Kundera: Žert, Směšné lásky, Nesmrtelnost
- Lustig: Modlitba pro Kateřinu Horovitzovou, Noc a naděje
- Mornštajnová: Hana, Slepá mapa
- Nezval: Manon Lescaut, Edison
- Olbracht: Nikola Šuhaj loupežník
- Otčenášek: Romeo, Julie a tma
- Pavel: Smrt krásných srnců
- Poláček: Bylo nás pět, Muži v ofsajdu
- John: Memento
- Rudiš: Nebe pod Berlínem
- Salivarová: Honzlová
- Seifert: Na vlnách TSF, Maminka
- Soukupová: K moři, Zmizet
- Svěrák: Po strništi bos
- Svěrák, Smoljak: Dobytí severního pólu, Vražda v salonním coupé, Dlouhý, Široký a Krátkozraký, Vyšetřování ztráty třídní knihy
- Šabach: Občanský průkaz, Hovno hoří, Putování mořského koně, Opilé banány
- Šimek, Grossmann: Povídky
- Škvorecký: Zbabělci, Prima sezona
- Šrámek: Měsíc nad řekou, Stříbrný vítr
- Toman: Měsíce
- Vančura: Rozmarné léto, Markéta Lazarová
- Viewegh: Báječná léta pod psa
- Wolker: Host do domu, Těžká hodina

Kritéria pro výběr maturitních zadání k ústní zkoušce

- Žák vybírá z výše uvedeného seznamu 25 literárních děl.
- Světová a česká literatura do konce 18. století - min. 2 literární díla.
- Světová a česká literatura 19. století min. - min. 3 literární díla.
- Světová literatura 20. a 21. století min. – min. 4 literární díla.
- Česká literatura 20. a 21. století min. - min. 5 literárních děl.

- Minimálně dvěma literárními díly musí být v seznamu žáka zastoupena próza, poezie, drama.
- Seznam žáka může obsahovat maximálně dvě díla od jednoho autora.

Ve smyslu znění bodu 3.1 v Katalogu požadavků zkoušek společné části MZ platného od školního roku 2015/2016 je u literárního díla ze světové literatury vydání specifikováno tak, že za výchozí se považuje to vydání díla, jehož exemplář(e) se nachází ve školní knihovně. V případě možnosti výběru z více variant vydání je vhodná konzultace s vyučujícím českého jazyka.